

คะแนนมาตรฐาน $Z_y = 0.239X_3 + 0.105X_4$ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตย เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 1) สื่อมวลชน ผู้นำสื่อ ผู้สื่อสาร ควรที่จะคำนึงถึงจรรยาบรรณ ความถูกต้องและความเป็นธรรมแก่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ทำหน้าที่นำพาแต่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นกลาง ไร้การควบคุม มีความถี่สูงสุด รองลงมาคือ 2) สื่อคำนึงถึงความสมานฉันท์ในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสื่อมวลชนคือคนกลางที่สามารถประสานความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายได้ ด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ของสื่อที่มีจรรยาบรรณที่อาจนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมได้ และ 3) ประชาชนทั่วไปผู้เสพสื่อ ควรจะต้องเพิ่มความรู้ ทัศนะ และพิจารณา คัดตั้งคำถามความเป็นไปได้ของกระแสข่าวและควรหาคำตอบเพิ่มเติม ก่อนรับเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเชื่อและวิพากษ์วิจารณ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: บทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่น / คุณภาพของระบอบประชาธิปไตย

ABSTRACT

The research purposes were 1) to study the quality of democracy in Kamphaeng Phet from the roles of the local mass media, 2) to study the roles of the local mass media towards democracy in Kamphaeng Phet, 3) to suggest the local mass media to develop democracy quality in Kamphaeng Phet. The research was the mix-methods study: the 1st method was the quantitative research and the 2nd was qualitative research. The variables that were studied; (Y) = quality of democracy in Kamphaeng Phet, (X1) = knowledge in democracy, (X2)=role in democracy, (X3) = attitude toward democracy, (X4) = work experience, (X5) = status, (X6) = education level, and (X7) = age. The qualitative research was conducted by interviewing 20 experts. The data were analyzed by Analytic Induction. The quantitative was conducted in the form of questionnaire by asking 194 samples. The data were analyzed using mean and standard deviation, and Multiple Regression Analysis. The research findings were as follows: 1. The democratic quality in Kamphaeng Phet province, as a whole was at a high level. When considering each aspect, it was found that the mass media performed their work without racism and religious belief, followed by the mass media and people were as brothers, the mass media and people understood the role of others respectively. 2. The role of mass media towards the democratic quality depended upon the democratic attitude at the significance of .01. The democratic attitude and working experiences involved the quality of democracy in Kamphaeng Phet province at 82.47 percent. The followings were the equations used in predicting the quality of democracy in Kamphaeng Phet from the roles of the local mass media. Regression equation $Y = 2.662 + 0.291X_3 + 0.050X_4$ Regression equation in standardized $Z_y = 0.239X_3 + 0.105X_4$ 3. The suggestions for local mass media to develop democracy quality in Kamphaeng Phet were as follows: 1) the local mass media should be aware about the ethics, 2) the local mass media should think about the accuracy and the rightness for people in receiving the information or democracy news, and 3) people should be careful in receiving the news, they have to check the credibility of news.

Keywords: Roles of the Local Mass Media / Quality of Democracy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อคือสิ่งที่มีผลกับการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคนตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอนนั้น เราได้รับรู้ข่าวสารมากมายในแต่ละวัน ทุก ๆ อย่างนั้นล้วนแต่ต้องรับรู้และรับทราบไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินภารกิจให้เสร็จสิ้นในแต่ละวัน หรือเพื่อเป็นความรู้ในยุคหรือกระแสของสังคมที่เปลี่ยนไป สิ่ง ๆ หนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่เราได้ตลอดทั้งวัน ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของประชาชนโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่น่านจะศึกษา บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย กรณีศึกษาสื่อมวลชนในท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร (ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์, 2546) นอกจากนี้จะเห็นว่าสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการเมืองมาก ตลอดจนบทบาทซึ่งเป็นบทบาทใหม่ที่วางอยู่บนเงื่อนไขของสังคมประชาธิปไตย คือบทบาทด้านการเป็น “พื้นที่สาธารณะ” (public space/sphere) หรือ “เวทีสาธารณะ” กล่าวคือ การเป็นพื้นที่หรือเวทีให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้ก้าวไปสู่รัฐหรือเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายโดยไม่ถูกปิดกั้น (Habermas, 2006)

จากสภาพปัจจุบัน เกิดปัญหาเกี่ยวกับสื่อในการแสดงบทบาททางการเมือง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีการขยายตัวของสื่อในท้องถิ่นมากมาย เช่น โทรทัศน์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน ที่เข้ามามีบทบาทมากในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากสื่อขณะนี้

นอกจากนี้สื่อคือสิ่งที่มีผลกับการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคนตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอนนั้น เราได้รับรู้ข่าวสารมากมายในแต่ละวัน ทุก ๆ อย่างนั้นล้วนแต่ต้องรับรู้และรับทราบไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินภารกิจให้เสร็จสิ้นในแต่ละวัน หรือเพื่อเป็นความรู้ในยุคหรือกระแสของสังคมที่เปลี่ยนไป สิ่ง ๆ หนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่เราได้ตลอดทั้งวัน ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของประชาชนโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่น่านจะศึกษา บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย กรณีศึกษา สื่อมวลชนในท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร (McNair, 1998)

ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มาเป็นสารสนเทศในการพัฒนาบทบาทสื่อมวลชนให้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย การเสริมสร้างเครือข่ายองค์กรที่จะสามารถนำแนวทางมาปฏิบัติ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสื่อ การสนับสนุนประชาธิปไตยโดยเปิดเสรี เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเป็นไปโดยสงบ สันติ และ สอดคล้องกับแนวคิดของระบอบการปกครองและปรัชญาการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้ ประชาธิปไตยจะยังไม่มีนิยามที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วกันก็ตาม แต่ก็ได้ปรากฏให้เห็นหลักการสองหลักการที่ให้นิยามคำว่า "ประชาธิปไตย" แล้ว คือ ความเสมอภาคและอิสรภาพ การมีสิทธิเข้าถึงอำนาจโดยเท่าเทียมกัน อันถือเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดในโลกยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเป็นการเมืองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนได้มากกว่าการปกครองในระบอบอื่น ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ตอนซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษาวิจัย ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ในการศึกษาขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ทศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย และปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งมีรายละเอียด ของขั้นตอนการดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกำแพงเพชร โดยกำหนดกรอบประชากรคือสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 412 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน / รับผิดชอบ ผู้เชี่ยวชาญ / ด้านสื่อมวลชนท้องถิ่นและด้านการเมือง ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 194 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปตอบแบบสอบถาม ที่สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของสื่อมวลชนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบทดสอบจำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequencies) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ทศนคติของสื่อมวลชนต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) โดยแปลความหมายของคะแนนระดับทัศนคติ ตามความคิดเห็นดังเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีทัศนคติ อยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 บทบาทสื่อมวลชนท้องถิ่นต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) โดยแปลความหมายของคะแนนระดับบทบาท ตามความคิดเห็นดังเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีบทบาทในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 คุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) โดยแปลความหมายของคะแนนระดับคุณภาพ ตามความคิดเห็นดังเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (opened end)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

สำหรับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสื่อมวลชน โดยทั่วไป และเกี่ยวกับการเมือง สื่อสาธารณะเพื่อสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย

2. ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 6 ตอน คือการสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลเป็นแบบตรวจสอบรายการ การสอบถามความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ทศนคติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย บทบาทของสื่อมวลชน และคุณภาพของระบอบประชาธิปไตย โดยจะสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนในท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร แล้วนำเสนอให้ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

5. นำแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรที่ต้องการประเมิน (IOC) เลือกคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (try out) และนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น ได้เท่ากับ 0.8591

7. นำแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเหมาะสมไปดำเนินการเก็บรวบรวมกับกลุ่ม ตัวอย่างจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบทดสอบ จำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (frequencies) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ดังนี้ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539, หน้า 181)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีทัศนคติ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับน้อยที่สุด

4. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับบทบาทของสื่อมวลชนต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ดังนี้ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539, หน้า 181)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีบทบาทในระดับน้อยที่สุด

5. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ดังนี้ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539, หน้า 181)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence : IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ได้แก่การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. : Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยใช้เครื่องมือประกอบด้วย การทบทวนเอกสาร และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการอุปมานวิเคราะห์ (Analytic Induction) และการตีความ (Interpretation)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โดยภาพรวมสื่อมวลชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สื่อมวลชนปฏิบัติงานแบบไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนามีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพสูงสุดคือ 4.59 รองลงมาคือสื่อและประชาชนแสดงออกต่อกันฉันท์พี่น้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และสื่อและประชาชนเข้าใจบทบาทของผู้อื่นในสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพน้อยที่สุดคือ สื่อสามารถแสดงออกถึงความเสมอภาคในการรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

2. ระดับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการเมืองระบอบประชาธิปไตย ในภาพรวมพบว่า มีบทบาทอยู่ที่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

เมื่อพิจารณา เป็นประเภทของสื่อมวลชน พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนมีระดับบทบาทสูงสุด คือ 3.98 รองลงมาคือ สื่อมวลชน ประเภท โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และ สื่อมวลชนประเภท สื่อวิทยุ และ สื่อสิ่งพิมพ์โดยมีค่าเฉลี่ยระดับบทบาทเท่ากับ 3.19ตามลำดับ

ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 1.000 โดยที่ตัวแปรที่สนใจคือระบอบประชาธิปไตย (x3) ประสพการณ์ (x4) มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ $0.291 + 0.050$ ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ $0.239 + 0.105$ ตามลำดับ และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) เท่ากับ 2.662 โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ} \quad Y = 2.662 + 0.291X_3 + 0.050X_4$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน} \quad Z_y = 0.239X_3 + 0.105X_4$$

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 1) สื่อมวลชน ผู้นำสื่อ ผู้สื่อสาร ควรที่จะคำนึงถึงจรรยาบรรณ ความถูกต้อง และความเป็นธรรมแก่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ทำหน้าที่นำพาแต่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นกลาง ไร้การควบคุม มีความถี่สูงสุด รองลงมาคือ 2) สื่อคำนึงถึงความสมานฉันท์ในสังคมเป็นสำคัญ เพราะสื่อมวลชนคือคนกลางที่สามารถประสานความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายได้ ด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ของสื่อที่มีจรรยาบรรณที่อาจนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมได้ และ 3) ประชาชนทั่วไปผู้เสพสื่อ ควรจะต้องเพิ่มความระมัดระวังและพิจารณา คัดตั้งคำถามความเป็นไปได้ของกระแสข่าวและควรหาคำตอบเพิ่มเติม ก่อนรับเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเชื่อและวิพากษ์วิจารณ์ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาเป็นประเด็นในการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โดยภาพรวมสื่อมวลชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุขใจ ประเทืองสุขเลิศ (2549) ศึกษาการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกประชากร 4 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่ยังไม่มีบุตร และนักธุรกิจเคลื่อนไหวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าคนไทยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากสื่อมวลชน

มาก อย่างไรก็ตาม คนไทยเห็นว่า การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสื่อมวลชนด้วยวิธีการควบคุมและลงโทษผู้ผลิต/ผู้บริโภค สำคัญกว่าการฝึกฝนผู้บริโภคให้รู้เท่าทันสื่อ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่แตกต่างกันทั้งสี่ด้านของคนไทย คืออายุ ระดับการศึกษา บทบาทในครอบครัว บทบาททางสังคม และประสบการณ์ด้านสื่อ ก็พบว่า คนไทยที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและผู้ที่มีส่วนผลักดันนโยบายทางการศึกษาเห็นความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของคนไทย พบว่าคนไทยเห็นความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อค่อนข้างมาก โดยเฉพาะทักษะการประเมินค่าและการวิเคราะห์ ในขณะที่พวกเขาเห็นว่าทักษะการสร้างสรรคสื่อจำเป็นน้อยที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่แตกต่างกันทั้งสี่ด้านก็พบว่าคนไทยที่มีประสบการณ์ที่สูงกว่า และมีประสบการณ์ด้านสื่อมากกว่า เห็นความสำคัญทักษะการวิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อมากกว่าผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านสื่อน้อยกว่า นอกจากนี้บรรณารักษ์ด้านรู้เท่าทันสื่อและผู้มีส่วนผลักดันนโยบายการศึกษาเห็นความสำคัญของทักษะการวิเคราะห์มากที่สุด อย่างไรก็ตามก็ไม่มียุทธศาสตร์ที่เรียงลำดับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อต่างกัน

2. ระดับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการเมืองระบอบประชาธิปไตย ในภาพรวมพบว่า มีบทบาทอยู่ที่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณา เป็นประเภทของสื่อมวลชน พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน มีระดับบทบาทสูงสุด คือ 3.98 รองลงมาคือ สื่อมวลชน ประเภท โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และ สื่อมวลชนประเภท สื่อวิทยุ และ สื่อสิ่งพิมพ์โดยมีค่าเฉลี่ยระดับบทบาทเท่ากับ 3.19 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ มันทนา ศรีเพ็ญประภา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร” พบว่า หลักการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาคือ การยึดนโยบายของคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่น และการไม่มีอิสระในการดำเนินการกิจในฐานะที่เป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติได้เต็มที่ เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะเป็นหน่วยงานภายใต้รัฐสภาซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์กรที่มีอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญก็ตาม นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภายังไม่สามารถใช้ความได้เปรียบที่มีอยู่มาจัดผังรายการเพื่อให้ภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถยึดโยงกับประชาชน สืบเนื่องมาจากการที่รัฐสภายังต้องของบประมาณจากรัฐบาล ประกอบกับการที่นักการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา จึงส่งผลกระทบต่องบประมาณดำเนินการ การจัดจ้างบุคลากร และอำนาจการบริหารงานในสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 1) สื่อมวลชน ผู้นำสื่อ ผู้สื่อสาร ควรที่จะคำนึงถึงจรรยาบรรณ ความถูกต้อง และความเป็นธรรมแก่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ทำหน้าที่นำพาแต่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นกลาง ไร้การควบคุม มีความถี่สูงสุด รองลงมาคือ 2) สื่อคำนึงถึงความสมานฉันท์ในสังคมเป็นสำคัญ เพราะสื่อมวลชนคือคนกลางที่สามารถประสานความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายได้ ด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ของสื่อที่มีจรรยาบรรณที่อาจนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมได้ และ 3) ประชาชนทั่วไปผู้เสพสื่อ ควรจะต้องเพิ่มความระมัดระวังและพิจารณา คิด ตั้งคำถามความเป็นไปได้ของกระแสข่าวและควรหาคำตอบเพิ่มเติม ก่อนรับเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเชื่อและวิพากษ์วิจารณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้มีความเหมาะสมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีความสอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพและคนอื่นๆ (2543) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการเมืองจะมีลักษณะเชิงบวก คือ สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเมือง โดยสามารถพิจารณาได้สามด้านคือ ด้านแรก บทบาทสื่อมวลชนในด้านการเมือง ด้านที่สอง การสื่อสารทางการเมือง และด้านที่สาม สื่อมวลชนกับการสร้าง

พื้นที่สาธารณะ โดยเมื่อสื่อมีบทบาทก็ควรแสดงสื่อ หรือ นำเสนอออกมาอย่างเป็นกลาง และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมต่อประชาชนในการรับสารจากสื่อมวลชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สื่อมวลชน ผู้นำสื่อ ผู้สื่อสาร ควรที่จะคำนึงถึงจรรยาบรรณ ความถูกต้องและความเป็นธรรมแก่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ทำหน้าที่นำพาแต่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นกลาง ไร้การควบคุม
2. สื่อคำนึงถึงความสมานฉันท์ในสังคมเป็นสำคัญ เพราะสื่อมวลชนคือคนกลางที่สามารถประสานความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายได้ ด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ของสื่อที่มีจรรยาบรรณที่อาจนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมได้
3. ประชาชนทั่วไปผู้เสพสื่อ ควรจะต้องเพิ่มความระมัดระวังและพิจารณา คัดตั้งคำถามความเป็นไปได้ของกระแสข่าวและควรหาคำตอบเพิ่มเติม ก่อนรับเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเชื่อและวิพากษ์วิจารณ์
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อ และเกี่ยวข้องกับการเมืองในท้องถิ่นควรร่วมมือกันสอดส่องดูแลสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับประชาชนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในกรณีศึกษากลุ่มอื่น หรือพื้นที่อื่น ๆ เพื่อได้ประโยชน์ในภาพกว้าง
2. ควรศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่เหมาะสมกับสื่อในท้องถิ่น
3. ควรศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน สื่อมวลชน และภาคราชการ ในเรื่องสภาพ ปัญหา และความต้องการของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ที่สื่อต้องดำเนินการ
4. ควรศึกษาวิจัยเชิงประเมินติดตาม ในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในท้องถิ่น
5. ควรศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา ในการพัฒนาแนวทางการนำเสนอสื่อทางการเมืองหรือระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ทดลองใช้แนวทาง ก่อนจะประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ, กำจร หลุยยะพงศ์, รุจิรา สุภาษา และวีรพงษ์ พลนิกกิจ. (2543). **สื่อเพื่อชุมชนการประมวลงค์ความรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. (2546). **สื่อสาธารณะและสื่อชุมชน : แนวคิด บทบาท และความเป็นไปได้ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2539). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. พิษณุโลก: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.
- มันทนา ศรีเพ็ญประภา. (2547). **การจัดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร**. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ. (2549). **การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Habermas, J. (2006). Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension? The Impact of Normative Theory on Empirical Research. *Communication Theory*, 16(4), 411-426.
- McNair, B. (1998). *The sociology of Journalism*. London : Bloomsbury Academic.